

VELNER ANDRÁS

Tradíció és innováció a technika és tervezés tantárgy új tartalomszabályzóiban

Az iskola világában régtől fogva vállalt cél és törekvés tanulóink felkészítése az életre, társadalmi beilleszkedésük elősegítése. Ezeket a célokat a tartalmi szabályozórendszer a köznevelési intézményrendszer szintjeitől függetlenül igyekszik képviselni minden életkor számára. Ebben a törekvésükben egységesek az általánosan képző- és a szakképző intézményeink is.

Az egyik, szemléletében is nagyot váltó oktatási és tantervi reformunk 1978-ban zajlott, ekkor váltotta fel a gyakorlati foglalkozás tantárgyunkat a technika tantárgy. A jelenleg velünk élő generációk közül az ötven évnél fiatalabbak már a technikai nevelés részesei lehettek. Mégis komoly kihívása volt az egymást váltó tantervezési rendszereknek, hogy az iskola világa, a gyakorlati életre való felkészítés lépést tudjon tartani az aktuális műszaki fejlődés színvonalával, a gyorsulva fejlődő világgal és az új kihívásokkal.

A NAT 2020 és a technika és tervezés tantárgy kerettanterve a lehetőségekhez mérten úgy igyekszik tenni a közös célokért, hogy az alsó tagozatos tanuló az iskola világában az ismeretszerzés, az alkalmazás, a kipróbálás és a tanuláseredményesség élményén keresztül sajátíthassa el az alapvető technikai műveltségelemeket. Célunk a tevékenységközpontú élménypedagógia. A tantárgyban teret kap a kétkezi munka és a korszerű technológiákat alapozó anyagmegmunkálás.

Néhány európai ország technikai nevelésének illusztratív jellemzői

Ausztria

Ausztriában 1987 óta a technikai tanítás „technikai oktatás és textíliák alkotása” néven ismert. Az iskolákban hatodik osztályig kötelező tantárgy. Hetedikben és nyolcadikban úgynevezett alternatív kötelező tantárgy. A felsőbb iskolákban a szabadon választható kötelező tantárgyak közé tartozik. Heti két órában vezetik be a tanárok a gyerekeket a kézművesség rejtelseibe. Kisiskolások egyszerű barkácsolással kezdik, festenek, ragasztanak, fűznek. Később már szerszámokat is kezükbe adnak, így fejlesztve a kézügyességet. A lányokat és fiúkat tűvel, cérnával, anyagokkal buzdítják kézimunkára. A technikai képzés Ausztriában sajnos nehéz helyzetben van, akárcsak más országokban is. A kézművesség imázsa mára kissé megfakult, ezért sokkal átfogóbb lett a technikatanárok feladata, mint eredetileg. Napjainkban nem elég csak tanítani a technikát, egy tanárnak lelkesedést is ki kell váltania a diákokból, magával kell

ragadnia őket a kézi alkotások világába. Szerencsére ezt a problémát felismerte a kereskedelmi és a munkaügyi kamara, valamint a szakszervezetek egyesülete és az ipari szövetség is. Kéz a kézben elindítottak egy közös munkacsoportot, amelynek a célja a technikai oktatás korszerűsítése. Ausztriának szüksége van jól képzett szakmunkásokra, ehhez az alapokat már az iskolában le kell rakni, a gyerekeket rá kell vezetni arra, hogy a kézi munka értékes és ugyanakkor érdekes is. A fentebb említett munkacsoport céljává tűzte ki a technikai oktatás alapvető átértékelését minden oktatási fokon. (Nemes 2015).

A technika tantárgy tanítása Bajorország „Mittelschule” fokozatában.

Bajorország oktatási modelljében a természettudomány és technika (Naturwissenschaft und Technik) tantárgy kapcsán alapos technológiai ismeretekkel igyekeznek felvértezni a tanulókat. A tervezési ismereteket a műszaki ábrázolás alapjainak elsajátítása jellemzi, míg technológiai ismereteket több anyagfaján is elsajátíthatnak. A képzés gyakorlatorientált, és benne az anyagmegmunkáló gyakorlatok a tárgytervezésben és -alkotásban öltenek testet.

A hetedik osztályosok képzésében hangsúlyt kap a műszaki kommunikáció. Ekkor a műszaki rajz alapjait sajátítják el a tanulók, szerepet kap az egyszerű munkadarabok ábrázolása, megismerkednek a vonalfajttal-vonaltípusokkal, tanulják a szabványírást, és alapos képzést kapnak a műszakirajz-olvasásban is. Szerepel tananyagukban a műszaki rajzi szabványok ismerete és a műszaki kézikönyvek értelmezése is. A tantárgy tervezés és gyártás fejezetében fával, műanyagokkal és fémekkel dolgoznak. Itt készítenek teljes tervdokumentációkat az egyes munkadarabjaikról. Néhány terv esetében használnak tervező szoftvereket is. Jártasságot szereznek a munkahely rendjének kialakításában, a munka előkészítésében, eszközök és szerszámok megtervezésében. Odafigyelnek az anyagok megmunkálásának minőségére, itt találkoznak a munkahelyi egészségvédelemmel, balesetvédelmi ismeretekkel is. Kompetenciát fejlesztenek a tervek és kész munkadarabok eltéréseinek elemzésére, az ebből való tanulságok levonására. Ebben a témakörben találkoznak elektronikai alapismeretekkel is, melyre a magyarországi technika és tervezés tantárgyban is nagyobb mértékben lenne szükség, hiszen ezen ismeretek jól kapcsolhatók a digitális technológiák megértésének elvárásaihoz is. Az egyszerű kapcsolási rajzokat szerelési gyakorlatok követik, ahol a működési elveket az áramkörök működésének helyességét, a rendszerű, algoritmikus hibakeresést és az elektronika világának értékelését tanulják. A tananyag része a pályaorientáció területe is – akár csak a magyar technika tantárgyban. Megismerkednek különböző foglalkozások, szakmák, illetve hivatások munkakörülményeivel, a munkavégzés során megkövetelt elvárásokkal. A tanulók önállóan is készítenek pályaterveket, figyelemmel egyéni képességeikre és törekvéseikre. Végül a tananyag fejezete még a médiismeret, melyben egyszerű dokumentumokat digitális formában készítenek. Ilyen munkák szolgálják a tantárgy más fejezeteinek is, például az anyagszükségletnek, az alkatrész- és szerszámlistáknak, valamint a technológia folyamatok algoritmusának ábrázolását is.

Koncentrikusan bővülő tantervükben a maradó fejezetekben a nyolcadik osztályosok műszaki rajzai már a szabványok szerint szerkesztett és keretezett rajzlapokra készülnek, míg a technológiai ismeretek az előző évfolyamon megismert anyagféleségek precízebb megmunkálását várják el a tanulótól. A kilencedik és tizedik osztályban fokozódó önállósággal járnak el a tervezés és tárgyalkotás technológiáinak kivitelezésében. Tervezési munkákban megismerkednek a CAD/CAM programok használatával. Elvárás a képzés végére, hogy önállóan hozzon létre a tanuló tervdokumentációt kombinált munkadarabokhoz. Jártas legyen a megfelelő anyagok, félkész termékek és szabványos alkatrészek megválasztásában, vizsgálja és értékeli ezek gazdasági és ökológiai szempontjait a felhasználás során, fontoljon meg alternatív megoldásokat. Készítsen részletes, egyéni munkatervet a rendelkezésre álló források (például idő, eszközök) optimális kihasználása érdekében. Önállóan válassza ki a megfelelő gyártási folyamatot a munkadarabok előállításához, megfelelő módon hajtsa végre a munkaműveleteket és alkalmazza a munkahelyi biztonság előírásait. Értékelje és optimalizálja a gyártási folyamatot a termékminőség javítása érdekében.

A tizedik osztályban megjelenő mechatronika fejezet a mechanika és az elektronika ismereteit ötvözi a XXI. századi kihívások ismeretében. Megismerkedik ekkor különféle irányítástechnikai rendszerekkel, egyszerűbb modelleket épít a vezérlés és szabályozás témakörökben. Pályaorientációs ismereteit az eddig bővített kompetenciáival egy projekt keretében alkalmazza. A média alapképzés része a különböző digitális termékek tervezése, a kooperációt erősítő, közösen elemzett nyomtatási termékek, illetve prezentációk számára. Ehhez tudatosan választhatják a megfelelő programokat és információhordozókat, illetve funkcionálisan alkalmazhatják ezeket.

Mindezek a tartalmak megfontolásra alkalmasak a magyarországi technika oktatás újra tervezésekor (Nemes 2015).

Az észet alaptanterv, 2014

Az észet köznevelésben kilenc évfolyamos az alapképzés, mely három 3 éves periódusban szerveződik. Az itt folyó technológiai képzés tanulási tartalmai olvashatóak az alábbi részben. Kivonatolt tartalom a technikai nevelés jellemzőiből.

Technológiák

A tanterv alapján kirajzolódik, hogy a tantárgy tanításának célja a gyermekek műszaki kompetenciáinak kimunkálása, megérteni a fejlődési trendeket, kapcsolatot teremtsenek a tudományos mérföldkövekkel. Érték el, hogy kreatívan és innovatívan használnak technológiákat, alkalmazni tudják a tanultakat a manuális tevékenységeikben,

Elvárás, hogy elemezni tudják a technológiák alkalmazásának lehetőségeit és a veszélyeit, ezekkel a dolgokkal együtt alkalmazzák a szellemi tulajdon védelmére szóló követelményeket. Fontos a problémamegoldás és a tanultak manuális tevékenységben való alkalmazása.

A diákok alkalmasak és képesek legyenek ezeknek a kompetenciáknak fejlesztésével:

- megbirkózni a világ technológiáival, érzékenyen és kreatívan használni a technológiai lehetőségeket;
- látni és megérteni a kapcsolatot a tudományos eredmények és a technológia fejlődés között, és ki tudják fejezni a véleményüket a tudományos fejlődésével kapcsolatban;
- legyenek képesek követni a munkaerőpiaci változásokat, globális trendeket, vitasák meg, hogyan változott a munka az emberiség története során;
- a manuális és a gondolkodási tevékenységek alkalmazása oly módon, hogy a mindennapi életük sokszínűségében segítsen és adott problémák valós megoldásait adják;
- válasszanak és elemezzenek technikai megoldásokat és az ezzel kapcsolatos hatásokat és kockázatokat;
- tudjanak olvasni és kiegészíteni egyszerű rajzokat, használati utasításokat, és tudjanak előadni egy problémát és a véleményüket érvényesíteni;
- vegyék számításba a funkcionalitás, esztétikai jellemzők, kulturális tradíciók közötti összefüggéseket, miközben megtervezik a terméket;
- válasszanak a használható anyagok közül, tulajdonságaik és a munkamódszerek közül, és a biztonság magas értékét helyezték előtérbe – helyezzenek nagyobb hangsúlyt a szerszámok biztonságos használatára és az anyagok gazdaságos felhasználására;
- kommunikáljanak és működjenek együtt más diákokkal a munkafolyamat alatt;
- alkalmazzák az egészséges élelmiszerek alapelveit, amikor menüket készítenek elő és elemezznek, és el tudjanak készíteni egyszerű egészséges ételeket;
- megbirkózzanak a házimunkával, és legyen rálátásuk és múltbéli és jelenlegi szakmákkal, hivatásokkal, ezek területén legyenek tisztában a jövőbeli oktatási lehetőségekkel a termelési és munkafolyamatok területén.

A tantárgyi tartalom

Osztályonként a következő tevékenységek vannak fókuszban:

1–3.: kézimunka;

4–9.: technológiai tanulmányok;

4–9.: kézimunka és háztartástan.

A tantárgy tanítása során figyelembe veszik az egyes szinteken belül az elvárt tanulási eredmények biztosítását, oktatási célok elérését. A szaktanár kiválasztja az oktatás tartalmát a prezentációhoz, az oktatási eredmények figyelembevételével a tantárgyi kompetenciákat, és megtervezi az általános kompetenciák erre a szintre való összehangolását. A kézművestanulmányok a kézművességgel, a háztartástanal és az alapvető alkotó képességek fejlesztésével foglalkozik területspecifikumokkal és általános kompetenciákkal. A tantárgy második szintjén a diákok csoportokra vannak osztva a kívánságaik és az érdeklődésük szerint, és választhatnak vagy kézimunkát és háztartást vagy műszaki tudományokat, de fontos tudni, hogy ez nem nemek szerint, hanem érdeklődésük szerint történik (Szerző nélkül 2020).

Az új NAT kerettantervi célrendszere

Az ember környezetet is átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése nem új feladat az iskolát kezdő tanulók számára. Az óvodai élet során naponta végeztek a gyerekek munka jellegű tevékenységeket, egyrészt az önellátás, önkiszolgálás, másrészt a tárgyalás, a kézműves- és óvodakerti tevékenységek terén. Minden óvodai munkatevékenység célja, hogy a gyerekek mintát követve bekapcsolódjanak, és örömmel vegyenek részt benne, megélik a sikert, büszkék legyenek munkájukra, épüljön, erősödjön motivációs bázisuk.

Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építve tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet, a munkát. Célszerűen játékba ágyazott minta- és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Az ismeretek szervezője az a környezeti tapasztalások során már kialakult szokásrend, amelyhez életvitelünkkel alkalmazkodunk, s amelynek szervező ismeretei és eseményei a néphagyományok, az ünnepek, a jeles napok.

Az ember környezetéről, környezetátalakító tevékenységéről és felelősségének megismeréséről az első két évfolyamon tanítói segítséggel szerzett információk birtokában a harmadik és negyedik évfolyamos tanulók már önálló ismeretszerzésre képesek. A munka jellegű tevékenységek sora az életkori sajátosságoknak megfelelően évről évre bővül, az eszközök és szerszámok használata egyre nagyobb biztonsággal történik.

Munkájuk során fokozódik a tanulók önállósága, így már saját terv alapján dolgozva készítik el a munkadarabokat. Egyéni és csoportos munkában is jól szervezeten dolgoznak. Erősödik belső motivációjuk, megélik az alkotás örömét, büszkék munkájukra. Felfedezik és elismerik saját és mások kiemelkedő munkáit, ugyanakkor a hibák azonosítása után képesek a javító szándékú korrigálásra.

A nevelés-oktatás középpontjában az alkotótevékenység, a tapasztalati úton történő tanulás és a munka áll. Mindezt játékos tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás jellemzi.

Az életkori sajátosságok mentén kiemelt szempont a kézügyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkálótevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok, azok megmunkálhatóságának megismerését, megismerését, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotómunka, a hagyományos kézműves és alkalmas technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A NAT 2020-ban rögzített kulcskompetenciák tantárgyspecifikus fejlesztése

A technika és tervezés tantárgy kompetenciakapcsolatai a következőkben vannak felsorolva.

„A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre. A tantárgy technikatörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok – esetleg tájegységenként eltérő – elnevezéseinek megismeréséhez és elsajátításához. Mindezen keresztül bemutatatható a gyakorlati tevékenységhez kapcsolódó nyelvhasználat gazdagsága, árnyaltsága és a tájnyelvi értékek.

A digitális kompetenciák: A tantárgy olyan értékrendet közvetít, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapi életbe.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak – környezetismeret a 3–4. évfolyamon, majd később természettudomány – előkészítésében, a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez, az életvitel aktív alakításához, fejlesztéséhez.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, felvehető stb.) produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.

A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés.

A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak keretében elsajátított ismereteket, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek

mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja pedig a megfelelő autonómia és nyitottság, megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulás- és tanulócentrikus. A megszereshető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a tanuló számára a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását.” (Fodorné, Karsai, Ráczné és Velner 2020: 26–28.)

Tantárgyi tartalom és tanulási eredmények

A tantárgyi tartalom öt fő témakörben követi egymást az egyes évfolyamokon.

1. Anyagok a környezetünkben
2. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés
3. Otthon – család – életmód
4. Jeles napok, ünnepek
5. Közlekedés

A fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- elkülöníti a természeti és mesterséges környezet jellemzőit;
  - felismeri, hogy tevékenységei során változtatni tud a közvetlen környezetén;
  - kitartó a munkavégzésben, szükség esetén segítséget kér, segítséget ad;
  - szöveg vagy rajz alapján épít, tárgyakat készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat, terveit megosztja;
  - munkafolyamatokat, technológiákat segítséggel algoritmizál;
  - megadott szempontok mentén értékeli saját, a társak, a csoport munkáját, viszonyítja a kitűzött célokhoz;
  - alkotótevékenysége során megéli, megismeri a jeles napokat, ünnepeket, hagyományokat mint értékeket;
  - tevékenysége során munkatapasztalatot szerez, megéli az alkotás örömét, az egyéni és csapatsiker élményét;
  - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét.
- (Csépe 2020)

Az egyes fejlesztési területek

A hagyományokat és értékeket megőrző tartalom kiegészül a 21. században elvárt tudástartalmakkal. A tanulási folyamat gamifikált környezetben, csoportos tevékenység keretében valósul meg, ahol lehetőség nyílik rá, hogy a tanulók segítsenek egymásnak, ugyanakkor tanuljanak is egymástól. A tevékenység mozgatórugója az alkotás iránti vágy és a kész alkotás felett érzett büszkeség.

- Alkotótevékenység, anyagok vizsgálata és kiválasztása.
- Tárgykészítés, tervezés, kivitelezés, értékelés.
- Technikai-problémamegoldó gondolkodás az emberi tevékenység környezete.
- Életvitel, életvezetés, fenntarthatóság.

- Fogyasztói, pénzügyi-gazdálkodási tudatosság.
- Környezet- és egészségtudatosság.
- Munkakultúra, munkavégzési szokások.
- Felkészülés az alkotómunka világára.

A technika és tervezés tantárgy kimeneti követelményei elsősorban készségekről, attitűdökről, szokásrendről szólnak, nem pedig konkrét ismeretekről. Alapvető célja a munkához való pozitív hozzáállás kialakítása. Elvárás a tanulókkal szemben a pontosságra törekvés, az egyszerűbb szerszámok (pl. olló, kés) balesetmentes használata, igény a tisztaságra, az asztalrendre, az anyagtakarékosságra. Fontos fejlesztési feladat a pontos mérés – előbb sablonnal, majd vonalzóval, az egyenes vonal húzása vonalzó mentén, alaklemez pontos körberajzolása. A térszemlélet fejlesztésének eszköze az alaprajz, nézeti ábra készítése egyszerűbb mértani testekről (szabadkézzel vagy körberajzolással).

Nagy szerepet kap a tapasztalati úton történő ismeretszerzés – például az anyagok érzékszervi vizsgálata és a megmunkálásuk során szerzett tapasztalatok megfogalmazása, értékelése.

Fontos eszköz lehet az élménypedagógia, például a gamifikáció és a szituációs játékokon keresztül történő feladatkitűzés. A technika és tervezés tanórák legyenek szerves részei az iskolai életnek, a készített tárgyak kapcsolódjanak más területekhez, például álarcok farsangra, osztálydekoráció, bábok készítése olvasmányok eljátszásához, ajándékok, jeles napokhoz kapcsolódó tárgyak és dekorációk készítése.

A mintakövetés mellett lehetőséget kell adni a tanulóknak a saját készítésű tervek alapján történő munkálkodásnak, akár egyénileg, akár csoportban. Ez lehetőséget ad a tanult ismeretek önálló alkalmazására, teret enged a kreativitásnak, és a differenciálás egyik fontos eszköze.

A technika és tervezés tantárgynál alsóbb évfolyamon még nincs osztályzat, csak szöveges értékelés. Ez akkor tölti be személyiségfejlesztő szerepét, ha az a tanulók és a szülők számára is érthető, személyre szabott, és egyértelműen érezhető belőle az a segítő szándék, amely kiemeli a tanuló erősségeit és rámutat a fejlesztendő területekre.

Az első osztályosok számára nem készül tankönyv, hiszen még nem képesek írott utasítások értelmezésére, végrehajtására. Ennél a korosztálynál az utánzás, a mintakövetés az ismeretek átadásának legfontosabb eszköze. Ezért elsősorban a tantárgyat tanító tanárok számára szeretnénk segítséget nyújtani módszertani tanácsokkal, a tanulók számára szóló feladatokkal.

Az ember környezetátalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése, az ehhez kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdések feltárása, az etikus magatartás kialakítása a tudás elsajátításának elválaszthatatlan részét képezi. A tantárgy sokféle és különböző bonyolultsági szintű feladat segítségével közvetíti a környezet-átalakítás eljárásainak, folyamatainak, technológiáinak összefüggéseit, s mindehhez biztosítja, hogy a tanulók technológiai készségeinek kialakítása aktív tanulás keretében valósuljon meg.

Irodalom

- Csépe Valéria (2020): Nemzeti Alaptanterv 2020 – Az alap- és kerettantervi változások célja az alsó tagozaton I., *Tanító* 58(3–4), 2–4.
- Fodorné Magyar Ágnes – Karsai Zsuzsanna – Ráczné Váradi Éva – Velner András (2020): Nemzeti Alaptanterv 2020 – Az alap- és kerettantervi változások célja az alsó tagozaton VI.: Technika és tervezés, *Tanító* 58(5–6), 7–9.
- Fodorné Magyar Ágnes – Karsai Zsuzsanna – Ráczné Váradi Éva – Velner András (2020): *Útmutató a Technika és tervezés tantárgy tanításához a 2020-ban kiadott Nemzeti alaptanterv és kerettantervek alapján.* (Tantervi és útmutató módszertani füzetek) Eger: Eszterházi Károly Egyetem
- Nemes József (2015): Technika, életvitel és gyakorlat szakos hallgatók tanárképzésében irodalmi művek és művészi ábrázolások alkalmazásának lehetősége. In: *Módszertani irányok a pedagógusképzés fejlesztésében Nyugat-Dunántúlon.* Nyugat-magyarországi Egyetem Regionális Pedagógiai Szolgáltató és Kutató Központ, Szombathely, pp. 321–339.
- Szerző nélkül (2020): *Hasonló adottságok, eltérő eredmények: Mit tanulhatunk Észtországtól* [online] Oktatás 2030 honlapja URL: <https://www.oktatas2030.hu/hasonlo-adottsagok-eltero-eredmenyek-mit-tanulhatunk-esztorszagtol/> [2022. 09. 18.]